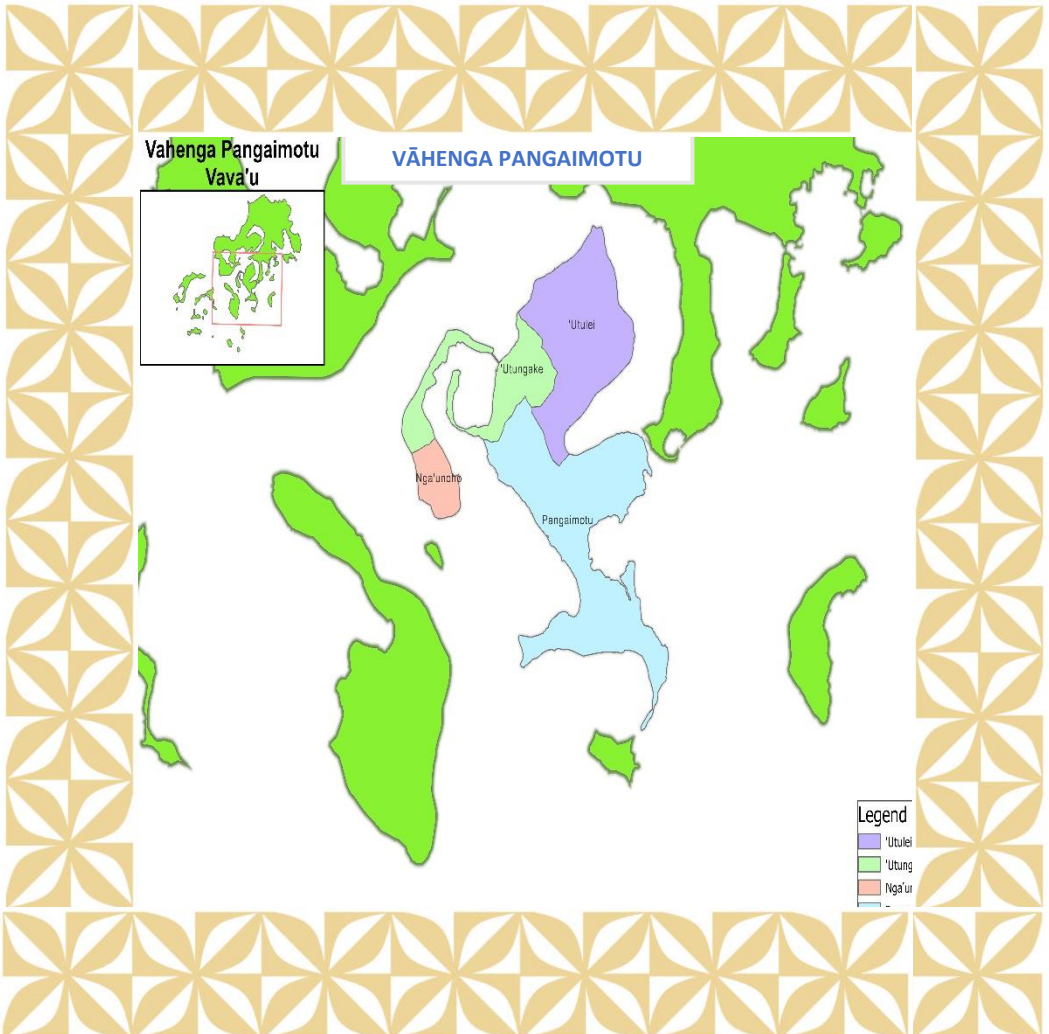

Pule'anga 'o Tonga

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO
NGA'UNOHO.

“TUKU ATU 'O E FAKAMATALÁ KI HE TOKO TAHA KOTOA”

Tonga Statistics Department
P.O. Box 149
Nukuálofa ,
Kingdom of Tonga

Website: <https://tongastats.gov.to>

Email: dept@stats.gov.to

Kanotohi

Talateu.....	1
Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.....	1
Kakai 'oku faingataá'ia'.....	6
Huhu malu'i Koviti 19 pea mo hono 'uhinga 'o e 'ikai ke huhu malu'i ai.....	7
To'onga mo'ui 'a e kakai'.....	7
Lesisita fili'.....	9
Kakai' moe ma'u ngāue'.....	10
Ko e fakamatala 'o e ngaahi 'api nofo'anga.....	11

Lisi 'o e Ngaahi Tēpile'

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e ápi nofoánga 'i he kolo' ni 2021, 2016, 2011.....	1
Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.....	2
Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'.....	2
Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasí'.....	2
Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a'.....	3
Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.....	4
Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai ta'u 10 ki 'olunga 'oku nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u'.....	4
Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai 'i he ta'u 10 ki 'olunga, 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'pea mo e taumu'a hono ngaue'aki e 'initaneti.....	5
Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingataá'ia.....	6
Tēpile 10: Huhu malu'i Koviti 19 mo e 'uhinga 'o e 'ikai ke huhu malu'i.....	7
Tēpile 11: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	7
Tēpile 12: Tokolahi 'o e ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 10 pe lahi ange.....	8
Tēpile 13: Tokolahi 'o e kakai ifi sikaleti' 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 10 pe lahi ange.....	8
Tēpile 14: Tokolahi ó e kakai ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange'.....	9
Tēpile 15: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 21 pe lahi ange ne nau lesisita fili pea mo e 'uhinga na' e 'ikai kenau lesisita fili.....	9
Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo 'enau ngāue lolotonga.....	10
Tēpile 17: Kātoa 'o e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.....	10
Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.....	10
Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue.....	11
Tēpile 20: Polokalama Ngaue Fakataimi ki Tu'apule'anga.....	11
Tēpile 21: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga.....	12
Tēpile 22: Ko e pa'anga ma'u pe foaki mai mei tu'apule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api.....	12
Tēpile 23: Founga hono ma'u 'o ha kelekele pe 'api nofo'anga.....	12
Tēpile 24: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.....	13
Tēpile 25: Ma'u'anga vai inu.....	13
Tēpile 26: Fa'ahinga 'o e falemālōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.....	14
Tēpile 27: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.....	14
Tēpile 28: Kato ke mouí áki é he ápi ni he houa é 72.....	15
Tēpile 29: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founga hono faka'auha 'o e veve'.....	15
Tēpile 30: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.....	16

Lisi 'o e Ngaahi Fakatāā

Fakatataa 1: Pēsēti 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.....	3
Fakatataa 2: Pēsēti 'o e founga hono ma'u 'o ha 'api.....	13

Talateu

Ko e fakamatala fakakolo ko 'ení, 'oku ne fakatahataha'i 'a e ngaahi fakamatala mahu'inga na'a mou tuku mai ki he Potungāue Sitetisitika 'a Tonga', lolotonga 'a hono fakahoko 'o e Tohi Kakai fakamuimui taha, 'i he ta'u 2021. Ko e ngaahi fakamatala ne mou vahevahe mai, **ko e koloa mahu'inga mo fisifisimu'a ia ki he Potungāue pea mo e fonua**. Ko e ngaahi fakamatala ni 'oku tokoni lahi ia ki he ngaahi palani fakamāmani lahi, mo e taumu'a fakalalakala tu'uloa' (SDG) kae'uma'ā 'a e ngaahi kaveinga ngāue 'i he Palani Fakalalakala Fakafonua 'a Tonga' II (TDSF II).

'Oku 'ikai ko ia pē, ka 'oku toe tokoni lahi foki 'a e ngaahi fakamatala na'a mou vahevahe mai ki hono a'usia 'o e ngaahi taumu'a ngāue 'a e Potungāue Sitetistika 'a Tonga'; 'o kau ki ai hono **"a'usia 'o ha tu'unga 'oku laulōtahā; pea ke falala'anga mo tonu 'a e ngaahi fakamatala 'oku tuku atu mei he potungāue"**. Ko ia, 'oku matu'aki tokoni 'aupito 'a e ngaahi fakamatala kuo mou 'omaí, ki hono fatu mo lalanga 'o e ngaahi tu'utu'uni ngāue 'a e pule'anga' mo e fonua' fakalūkufu foki.

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO NGA'UNOHO

Hingoa 'o e vāhenga'	Pangaimotu
Hingoa 'o e vāhefonua'	Vava'u
Hingoa 'o e vāhenga fili'	Vava'u 14

Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.

Ko e koloa mahu'inga taha 'o ha fonua ko hono kakai' he ko kinautolu 'oku nau tokoni ki hono langa fakalalakala faka'ekonomika 'o e fonua ko ia. 'I he'ene pehē, 'oku tuku atu ai 'a e ngaahi fakamatala' ni fekau'aki moe tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi koe'uhi ke 'ilo mo ma'u tatau ki ai 'a e tokotaha kotoa 'i he kolo ni.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e āpi nofo'anga 'i he kolo' ni 2021, 2016, 2011.

1.1: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine'	Tokolahi e kakai		
	2021	2016	2011
Kātoa	138	181	218
Tangata	65	87	109
Fefine	73	94	109
<i>'Avalisi e tokolahi e kakai tangata' ki he kakai fefine 'e toko 100 kotoa pē.</i>	89	93	100
1.2: Ngaahi 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'i he 2021		
Kātoa	39		
'Api nofo'anga 'oku nofo'i	27		
'Api nofo'anga 'ikai nofo'i	12		
<i>'Avalisi 'o e tokolahi 'i he 'api nofo'anga</i>	5		

Ko e tokolahi 'o e kakai na'e nofo 'i he kolo' ni 'i he Tohi Kakai 'o e 2021 na'e fe'unga mo e toko 138, ko e holo'aki ia 'a e toko 43 mei he Tohi Kakai 'o e 2016 pea holo'aki 'a e toko 80 mei he Tohi Kakai 'o e 2011. Mei he ngaahi ta'u ko ia' na'e hā 'a e tokolahi ange 'a e kakai fefine' 'i he kakai tangata (Tepile 1.1).

Ko e ngaahi 'api nofo'anga fakakātoa foki 'e 27 na'e nofo'í, pea ko e 'api nofo'anga leva 'e 12 na'e 'ikai nofo'i. 'Oku fakafuofua leva ki he toko 5 'a e 'avalisi 'o e tokolahi 'oku nofo 'i he 'api nofo'anga (Tepile 1.2).

Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.

Kolo 'o e fa'ē he taimi ne fanau'i ai ha tokotaha	Tokolahi e kakai
Kātoa	138
Nga'unoho	99
Fana'ui 'i he kolo kehe 'i Tonga' ni	37
Fana'ui 'i he fonua muli'	2

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' na'e fanau'i pe 'i Nga'unoho', 'a ia ko e toko 99. Ko e toko 37 leva ne fanau'i kinautolu 'i he ngaahi kolo kehe pe 'i Tonga ni, pea ko e toko 2 ne fanau'i 'i he ngaahi fonua muli.

Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'.

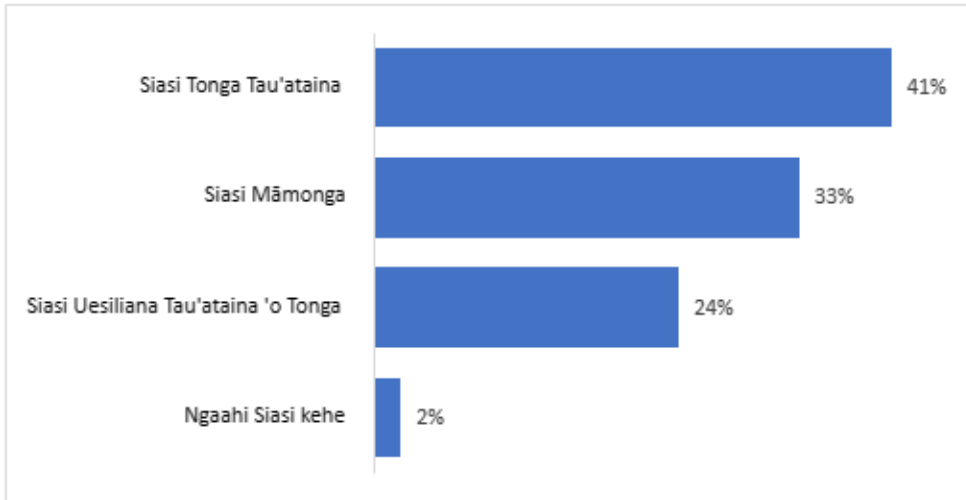
Tu'unga fakamali	Tokolahi e kakai
Katoa	138
Te'eki Mali	84
Mali	45
Uitou	8
Mavae moe mali	1
Vete mali	-
Nonofo fakamali	-

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' ko e ni'ihii na'e te'eki mali 'a ia ko e toko 84 pea hoko hake ki ai ko kinautolu ko ia kuo nau 'osi mali 'a ia ko e toko 45. Ko e toenga leva 'o e kakai 'oku kau ki ai 'a e toko 8 ko e kau uitou mo e toko 1 kuo mavae mo e mali.

Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasi'.

Lotu/ Siasi	Tokolahi e kakai
Kātoa	138
Siasi Tonga Tau'ataina	56
Siasi Māmonga	46
Siasi Uesiliana Tau'ataina 'o Tonga	33
Ngaahi Siasi kehe	3

Fakataata 1: Pēsēti 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' na'a nau kau ki he Siasi Tonga Tau'ataina 'a ia ko e toko 56, pea hoko hake ki ai 'a kinautolu 'oku nau kau ki he Siasi Mamonga ko e toko 46. Ko e siasi leva ne tokosi'i taha' ko e Siasi Uesiliana Tau'ataina 'o Tonga mo kinautolu na'a nau kau ki he ngaahi siasi kehe.

Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a'.

Tokolahi 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	138	65	73
Si'isi'i hifo 'i he ta'u 1	1	1	-
Ta'u 1 - 4	6	4	2
Ta'u 5 - 9	22	14	8
Ta'u 10 - 14	21	6	15
Ta'u 15 - 19	17	5	12
Ta'u 20 - 24	15	11	4
Ta'u 25 - 29	7	3	4
Ta'u 30 - 34	7	2	5
Ta'u 35 - 39	4	3	1
Ta'u 40 - 44	8	5	3
Ta'u 45 - 49	7	1	6
Ta'u 50 - 54	6	5	1
Ta'u 55 - 59	6	1	5
Ta'u 60 - 64	3	2	1
Ta'u 65 - 69	3	-	3
Ta'u 70 pea lahi ange	5	2	3

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' 'a ia ko e toko 22 ko e longa'i fanau mei he ta'u 5 – 9, 'o tokolahi taha ange pe 'a e fanau tangata 'i he fanau fefine'. Ko e kulupu tokosi'i taha leva ko e fanau 'oku 'i he ta'u si'i hifo 'i he ta'u 1, 'a ia ko e toko 1. Na'e tokolahi ange foki 'a e kakai fefine kuo nau 'ausia 'a e ta'u 70 pe lahi hake' 'i hono fakahoa ki he kakai tangata.

Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.

Fānau ako lolotonga mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Katoa	49	20	29
Ta'u 5 - 9	18	11	7
Ta'u 10 - 14	18	5	13
Ta'u 15 - 19	11	3	8
Ta'u 20 - 24	2	1	1
Ta'u 25 - 29	-	-	-
Ta'u 30 - 34	-	-	-
Ta'u 35 pe lahiange	-	-	-

Ko e tokolahi taha 'o e fanau ne 'osi lelesita ki he ako' 'oku kau ki ai 'a e fanau he ta'u motu'a ko e ta'u 5-9 (18) mo e ta'u 10-14 ko e toko 18. 'I he ta'u motu'a 'o e ta'u 5-9 na'e tokolahi ange 'a e fanau tangata (11) 'i he fanau fefine (7) pea 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 10-14 na'e tokolahi ange 'a e fanau fefine (13) 'i he fanau tangata (5). Ko e kulupu tokosi'i taha leva 'oku kei ako' ko e toko 2 mei he ta'u motu'a 'o e ta'u 20 - 24.

Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai ta'u 10 ki 'olunga 'oku nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u'.

Malava ngāue'aki 'a e 'initaneti'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	109	46	63
'Ikai	74	28	46
'Io	35	18	17
Feitu'u 'oku ngāue'aki ai e 'initaneti'			
Api nofo'anga	35	18	17
Fale 'initaneti	-	-	-
Api kehe	-	-	-
Ngaue'anga	-	-	-
Apiako	1	-	1
Feitu'u makehe	-	-	-

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' ko e toko 35, ko e fa'ahinga 'oku nau malava ke ngaue'aki e 'initaneti, 'o lahitaha pe ko e ngaue'aki mei honau ngaahi 'api nofo'anga (35). Ko e toenga leva 'o e kakai' ko e toko 74 na'e 'ikai kenau malava ke ngaue'aki 'a e 'initaneti.

Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai 'i he ta'u 10 ki 'olunga, 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'pea mo e taumu'a hono ngaue'aki e 'initaneti.

Ngāue'aki ha telefoni to'oto'o.	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	109	46	63
'Ikai	65	23	42
'lo	44	23	21
lo ngaue'aki TCC	16	8	8
lo ngaue'aki Digicel	26	14	12
lo ngaue'aki fakatou'osi 'a e TCC moe Digicel	2	1	1
Malava ma'u ha 'initaneti he telefoni to'oto'o'			
Kātoa	44	23	21
'Ikai	4	2	2
'lo	40	21	19
lo ngaue'aki TCC	13	7	6
lo ngaue'aki Digicel	25	13	12
lo ngaue'aki fakatou'osi 'a e TCC moe Digicel	2	1	1
Taumu'a 'o e ngāue'aki e 'initaneti' he telefoni to'oto'o'			
Fakaako	2	-	2
Mitia fakasosiale	28	16	12
Fakangaue pe fakapisinisi	1	1	-
Tanaki Fakamatala	10	6	4
Fetu'utaki	32	16	16
Faiva Ngaluope	23	10	13
Fakatau pe fakamatala 'o ha koloa	-	-	-
Founga fetu'utaki makehe	-	-	-

Na'e fe'unga mo e toko 44 'a e kakai na'a nau malava 'o ngāue'aki 'a e 'Initaneti', pea ko e tokolahi taha 'a ia ko e toko 25 na'a nau ngaue'aki 'a e kautaha telefoni Digicel. 'I he fa'ahinga ko 'eni', ko e tokolahi taha 'iate kinautolu 'a ia ko e toko 32 na'a nau ngāue'aki 'a e 'initaneti ki he fetu'utaki.

Kakai 'oku faingataá'ia'.

'I he taumu'a fakalalakala tu'uloa' mo e ngaahi taumu'a fakafonua 'a e fonua 'oku fai 'a hono tokangaekina makehe 'o e kakai 'oku 'i ai ha ngaahi faingata'a'ia 'oku ne uesia 'enau sio pe vakai', fanongo', 'alu pe lue', manatu', tokaangaekina fakatautaha' pea mo e fetu'utaki'. Ko e kaveinga' ke fakapapau'i 'oku 'ikai ongo'i 'e he fa'ahinga ko 'eni 'oku fakasi'ia pe li'ekina kinautolu.

Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingataá'ia.

Sio/Vakai	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingataá'ia he vakai	121	57	64
Faingata'a'ia si'isi'i pē	10	3	7
Faingata'a'ia lahi	-	-	-
Po'uli 'a e vakai	-	-	-
Katoa	131	60	71
Fanongo	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'a'ia he fanongo	129	60	69
Faingata'a'ia si'isi'i pē	2	-	2
Faingata'a'ia lahi	-	-	-
'Ikai ke toe lava 'o fanongo	-	-	-
Katoa	131	60	71
'Alu/Lue	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingataá'ia he álu/lue	122	58	64
Faingataá'ia si'isi'i pe	8	2	6
Faingataá'ia lahi	1	-	1
'Ikai lava ke toe 'alu/lue	-	-	-
Katoa	131	60	71
Manatu	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'a'ia he manatu	128	60	68
Faingata'a'ia si'isi'i pē	3	-	3
Faingata'a'ia lahi	-	-	-
'Ikai ke toe lava 'o manatu	-	-	-
Katoa	131	60	71
Tokangaekina fakatautaha	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'a'ia he tokangaekina	130	60	70
Faingata'a'ia si'isi'i pē	1	-	1
Faingata'a'ia lahi	-	-	-
'Ikai lava ke ne tokanga'i ia	-	-	-
Katoa	131	60	71
Fetu'utaki	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'a'ia he fetu'utaki	130	60	70
Faingata'a'ia si'isi'i pē	1	-	1
Faingata'a'ia lahi	-	-	-
'Ikai lava 'o fetu'utaki	-	-	-
Katoa	131	60	71

Na'e laka hake 'i he pēseti 'e 99 'a e kakai na'e 'ikai tenau ongo'i ha faingataá'ia 'i he'enau sio' pe vakai', 'alu' pe lue', manatu', fanongo', fetu'utaki' pe ko hono tokangaekina pe 'e kinautolu fakafo'ituitui 'a kinautolu'. Ko e pēseti leva pē 'e 1 pe si'i hifo ai na'a nau fehanganagai mo ha ngaahi faingataá'ia lahi 'o a'u kiate kinautolu ne 'ikai toe lava ke fakahoko ha ngāue.

Huhu malu'i Koviti 19 pea mo hono 'uhinga 'o e 'ikai ke huhu malu'i ai.

Tēpile 10: Huhu malu'i Koviti 19 mo e 'uhinga 'o e 'ikai ke huhu malu'i.

Huhu Koviti 19	Kātoa	Tangata	Fefine
Katoa	104	45	59
Ikai	2	-	2
lo ('uluaki huhu)	30	11	19
lo (huhu hono ua)	72	34	38
'UHINGA 'O E 'IKAI KE HUHU MALU'I KOVITI 19			
Katoa	2	-	2
'Ikai lava ke ma'u pe faingamalie e huhu malu'i	-	-	-
Hoha'a ki he ngaahi nunu'a 'e ala hoko he huhu malu'i	-	-	-
'Oku 'ikai keu falala ki he huhu malu'i	2	-	2
'Oku 'ikai keu fa'a tui ki ha huhu malu'i	-	-	-
'Oku 'ikai keu 'ilo pe 'e ngaue lelei 'a e huhu malu'i	-	-	-
'Ikai fe'unga mo e huhu malu'i	-	-	-

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' na'e 'osi huhu malu'i tu'oa ua kinautolu mei he Koviti 19 (72). Kaikehe, ko e toko 2 na'e 'ikai kena huhu malu'i pea ko e 'uhinga tefito ki he tokoua ko 'eni', ko e 'ikai kena falala ki he huhu malu'i.

To'onga mo'ui 'a e kakai'.

Tēpile 11: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Kava - Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ma'u Kava -Tonga	91	28	63
Ma'u Kava - Tonga	18	18	-
Kulupu fakata'u			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	1	1	-
Ta'u 20 - 24	4	4	-
Ta'u 25 - 29	3	3	-
Ta'u 30 - 34	1	1	-
Ta'u 35 pe lahi ange	9	9	-
Hokohoko pe tu'o lahi			
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga makehe	-	-	-
Tu'o 1 'i he uike	1	1	-
Tu'o 2 -3 'i he uike	10	10	-
Tu'o 4 - 6 'i he uike	2	2	-
'Aho mo e po kotoa pe	5	5	-

Na'e fe'unga mo e toko 18 'o e tokolahi 'o e kau ma'u kava Tonga, pea ne tokolahi taha pe ai 'a e kakai tangata (18). Ko e tokolahi taha 'o e kau ma'u kava Tonga' na'a nau 'i he ta'u motu'a ko e ta'u 35 pe lahi ange, 'a ia na'a nau toki ma'u kava Tonga tu'o 2-3 'i he uike (10).

Tēpīle 12: Tokolahi 'o e ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 10 pe lahi ange.

Kava mālohi	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ika'i ma'u Kava mālohi	102	39	63
Ma'u Kava mālohi	7	7	-
Kulupu fakata'u			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	2	2	-
Ta'u 25 - 29	2	2	-
Ta'u 30 - 34	-	-	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	3	3	-
Hokohoko pe tu'olahi			
Tataitaha, tu'o 1 - 2 'i he uike	2	2	-
Toki fakahoko pe 'i ha me'a 'oku fai tu'o 3 - 7 'i he uike.	3	3	-
Taimi e ni'ihi, tu'o 8 - 14 'i he uike	1	1	-
Ma'upe, tu'o 15 - 21 'i he uike	1	1	-
Hokohoko, tu'o 22 pe lahi ange 'i he uike	-	-	-

Na'e fe'unga 'a e kau ma'u kava malohi' mo e toko 7, 'a ia ne tokolahi taha pe ai ko e kakai tangata (7). Mei he kau ma'u kava malohi' ko e tokolahi taha' ko e fa'ahinga ko ia 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 35 pe lahi ange, 'a ia na'a nau toki ma'u kava malohi pe 'i ha me'a 'oku fai pe tu'o 3-7 'i he uike (3).

Tēpīle 13: Tokolahi 'o e kakai ifi sikaleti' 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 10 pe lahi ange.

Ifi sikaleti	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ika'i ifi sikaleti	96	35	61
Ifi sikaleti	13	11	2
Kulupu fakata'u			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	4	4	-
Ta'u 25 - 29	2	2	-
Ta'u 30 - 34	1	-	1
Ta'u 35 pe lahi ange	6	5	1
Hokohoko pe tu'olahi			
Si'isi'i, puha tapaka 'e 1 'i he uike.	3	2	1
Tataitaha fo'i sikaleti 'e 5 'i he 'aho	1	1	-
Hokohoko, puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho	1	1	-
Ifi lahi, puha sikaleti e 1 pe lahi ange 'i he 'aho	8	7	1

Na'e fe'unga mo e toko 13 'a e fakakātoa 'o kinautolu na'e ifi sikaleti', pea ko e tokolahi taha' pe ko e kakai tangata (11). Mei he kau ifi sikaleti', ko e tokolahi taha 'o kinautolu' na'a nau 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 35 pe lahi ange, 'a ia na'a nau ifi ha puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho (8).

Tēpile 14: Tokolahi ó e kakai ifi tapaka-Tonga' i he ta'u 10 pe lahi ange'

ifi tapaka Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi tapaka Tonga	92	31	61
ifi tapaka Tonga	17	15	2
Kulupu fakata'u			
Ta'u 10 – 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	1	1	-
Ta'u 20 - 24	5	5	-
Ta'u 25 - 29	2	2	-
Ta'u 30 - 34	2	1	1
Ta'u 35 pe lahi ange	7	6	1
Hokohoko pe tu'o lahi			
Si'isi'i, fo'i tapaka 'e 1 - 2 'i he 'aho.	2	1	1
Toki fakahoko pe 'i ha ngaahi katoanga 'oku fai, fo'i tapaka 'e 5 'i he 'aho.	2	2	-
Hokohoko, fo'i tapaka 'e 10 'i he 'aho.	1	1	-
ifi lahi e fo'i tapaka 'e 15 'i he 'aho.	12	11	1

Na'e fe'unga mo e toko 17 'a e tokolahi 'o kinautolu na'a nau ifi tapaka-Tonga', 'a ia ko e tokolahi taha' pe ai ko e kakai tangata (15). Ko e tokolahi taha 'o e kau ifi tapaka-Tonga ko e fa'ahinga 'i he ta'u motu'a 'o e ta'u 35 pe lahi ange, 'a ia na'a nau ifi ha fo'i tapaka Tonga 'e 15 'i he 'aho (12).

Lesisita fili'.

Tēpile 15: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta' u 21 pe lahi ange ne nau lesisita fili pea mo e ' uHINGA na' e ' ikai kenau lesisita fili.

Lesisita fili	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	69	34	35
'Osi lesisita ke fili	59	28	31
Te'eki ai ke lesisita ke fili	10	6	4
'UHINGA na'e 'ikai ke lesisita fili ai	Katoa	Tangata	Fefine
Kātoa	10	6	4
Na'e folau ki tu'apule'anga	-	-	-
Tokavaivai	1	-	1
Na'e puke	4	2	2
Faingataá'ia fakaesino	-	-	-
Na'e 'Ikai mahu'inga'ia he fili	-	-	-
Na'e ilkai 'ilo 'a e feitu'u fai'anga lesisita fili	1	1	-
Ikai 'ilo'i	-	-	-
Ikai ko ha tangata'i fonua	-	-	-
Palopalema kaati faka fonua (mole, osi hono 'aonga)	-	-	-
Ikai ke asi e hingoa he lisi	-	-	-
Mo'ua	-	-	-
Tomui	-	-	-
Ha toe 'uhinga kehe	4	3	1

Na'e fe'unga mo e toko 59 'a e fakakātoa 'o kinautolu ne nau 'osi lesisita fili, pea ko e toenga leva, ko e toko 10 'a ia na'e te'eki ai kenau lesisita fili. Ko e tokolahi taha' ko e toko 4, na'a nau fakahā 'a e 'uhinga ko 'enua puke pea ko e toko 4 leva na'e 'ikai ke nau lesisita fili makatu'unga he ngaahi 'uhinga kehe pe..

Kakai' moe ma'u ngāue'.

Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo 'enau ngāue lolotonga.

Ngāue Lolotonga	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	88	40	40
Ngāue ke ma'u vāhenga	14	12	2
Ngāue I ha faahinga ngaue'anga pe	-	-	-
Ngāue taautaha	38	15	23
Lolotonga ako	12	4	8
Ngāue faka'api	20	8	12
Ngāue ki he famili 'ikai ma'u vāhenga	2	-	2
Ngāue 'ikai fakakouna	-	-	-
Ngāue faka-volenitia 'ikai ma'u vahenga	-	-	-
Lolotonga fakasio ngaue	1	1	-
Malōlō mei he ngāue'anga pe toulekeleka	1	-	1
Faingata'a'ia fakaesino pe faka'atamai	-	-	-

Ko e lahitaha 'o e ngaahi ngāue lolotonga' ko e ngāue taautaha, 'a ia na'e kau ki ai 'a e toko 38, 'a ia ko e tokolahi taha' ko e kakai fefine 'e toko 23 mo e kakai tangata 'e toko 15. Ko e tefito'i ngāue na'e tokosi'i taha' 'oku kau kiai 'a e lolotonga fakasio ngaue (1) mo e malōlō mei he ngāue'anga pe toulekeleka (1).

Tēpile 17: Kātoa 'o e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kakai ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	25	17	8
Tokolahi ma'ungāue	24	16	8
Tokolahi 'ikai ma'ungāue	1	1	-
Pēseti 'oku 'ikai ma'ungāue	4.0	5.9	0.0

Mei he kotoa 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga', na'e fe'unga mo e toko 24 'a e kau ma'u ngaue, pea ko e toko 1 pe 'o kinautolu na'e 'ikai ma'u ngaue. Na'e fakatokanga'i foki 'a e ki'i tokolahi si'i ange 'a e ma'u ngāue 'a e kakai tangata' 'i he kakai fefine.

Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.

To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	12	7	5
Tokolahi 'a e to'utupu ma'u ngāue	11	6	5
Tokolahi 'a e to'utupu 'ikai ma'u ngāue	1	1	-
Pēseti 'oku 'ikai ma'u ngāue	8.3	14.3	0.0

Na'e fe'unga mo e fanau to'utupu 'e toko 11 na'e ma'u ngaue, 'a ia ko e toko 1 pe 'o e to'utupu na'e 'ikai ma'u ngaue.

Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue.

Lakanga ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	15	12	3
Tokotaha pulengāue	-	-	-
Tokotaha ngāue fakapalōfesinale	3	2	1
Tokotaha ngāue fakatekinikale	2	1	1
Ngāue faka-kalake	-	-	-
Ngāue fefakatau'aki	-	-	-
Tokotaha ngāue 'i he Ngoue moe Toutai	-	-	-
Ngāue Fakamea'a	8	7	1
Ngāue Fakamīsini	1	1	-
Ngaahi ngāue kehekehe	-	-	-
Taumalu'i 'a 'ene 'Afio	1	1	-

Ko e tokolahi taha 'o kinautolu 'i he ta'u 15 ki 'olunga, 'a ia ko e toko 8, na'a nau ngaue fakamea'a, 'o tokolahi taha ai 'a e kakai tangata ko e toko 7 'i hono fakafehoanaki ki he kakai fefine 'e toko 1.

Ko e fakamatala 'o e ngaahi 'api nofo'anga.

Ko e ngaahi fakamatala ko 'eni' 'oku fekau'aki ia mo e tu'unga 'o e ngaahi 'api nofo'anga' 'i he kolo'.

Tēpile 20: Polokalama Ngaue Fakataimi ki Tu'apule'anga

Polokalama Ngaue Fakataimi 2020 (15-64 ta'u motu'a)	2020	2021
Katoa	16	27
Ikai	1	11
Io	15	16
Io - Aositelelia (SWP or PLS)	8	8
Io - Nu'usila (RSE)	5	4
Io - 'Aositelelia mo Nu'usila	2	4
Ngaahi taumu'a kuo a'usia		Lahi 'o e ngaahi 'api
Fakatau e kongā 'api		-
Langa pe fakalelei'i e fale nofo'anga		7
Fakatau ha me'alele		9
Totongi ako		12
Fokotu'u pe kamata'i ha ki'i Pisinisi		-
Feau e fiema'u faka'aho 'o e famili		16
Ngaahi taumu'a kehe		-
Palopalema fakasosiale(mahina 12 kuo'osi)		Lahi 'o e ngaahi 'api
'Io		-
'Ikai		15

'i he ta'u 2020, na'e fe'unga mo e toko 15 'a e kau mēmipa na'e kau atu ki he polokalama ngaue fakataimi ki tu'apule'anga. Ko e tokolahi ko 'eni' na'e hiki hake ia ki he toko 16 'i he ta'u 2021. Ko e tokolahi taha' ko e kau ma'u ngaue ki 'Aositelelia, 'a ia na'a nau a'usia 'enau ngaahi taumu'a 'o tautautefito kiate kinautolu na'e fakataumu'a 'enau ngāue' ki hono feau 'o e ngaahi fiema'u faka'aho 'a e famili. 'Ikai ko ia pe, na'e mahino foki, ko e tokolahi taha 'o kinautolu na'e kau atu ki he polokalama ngāue' ni, na'e 'ikai hoko ha palepalema fakasosiale ki he'enau nofo' 'i he mahina 'e 12 kuo'osi.

Tēpīle 21: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga

Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api	Lahi 'o e ngaahi 'api '.
Kātoa	27
Ma'u vāhenga pau	5
Ma'u'anga pa'anga mei he pisinisi tautaha	-
Ma'u'anga pa'anga mei he fakatau atu ha koloa	3
Ma'u'anga pa'anga mei he 'api 'oku lisi atu	-
Ma'u'anga pa'anga mei he fale nofo totongi	-
Ma'u'anga pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua	19
Ma'u'anga pa'anga malolo mei he ngaue'anga	-
'Ikai ha ma'u'anga pa'anga	-
Ngaahi ma'u'anga pa'anga makehe	-

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api' na'e fakafalala 'enau ma'u'anga pa'anga ki he ma'u'anga pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua' 'a ia ko e 'api 'e 19. Ko e tokosi'i taha' leva, ko e 'api 'e 3, 'a ia ko 'enau tefito'i ma'u'anga pa'anga' na'e ma'u mei hono fakatau atu ha koloa.

Tēpīle 22: Ko e pa'anga ma'u pe foaki mai mei tu'apule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api

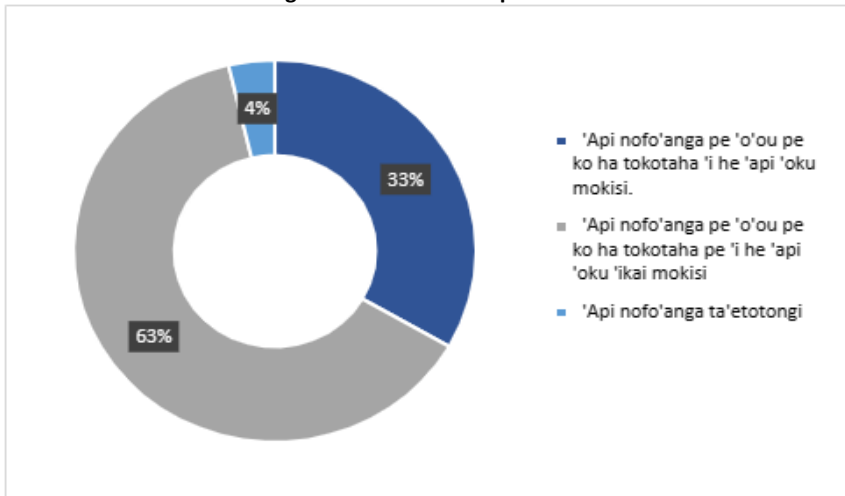
Pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Katoa	27
Ikai ha pa'anga foaki/ma'u mai	4
Ma'u 'a e pa'anga ne foaki /ma'u mai	23
Feitu'u ne foaki mei ai e pa'anga	
Foaki mei he tu'apule'anga	11
Foaki mei tu'apule'anga moe fakalotofonua	9
Foaki fakalotofonua pe	3

Mei he ngaahi 'api kotoa na'e ma'u pa'anga ko e foaki mai' 'e 23, ko e tokolahi taha 'o kinautolu' ko e pa'anga 'omai mei tu'apule'anga (11). Kaikehe, ko e tokosi'i taha' ko e 'api 'e 3 'a ia na'e ma'u pe 'a e pa'anga foaki mai fakalotofonua pe, pea mo e ni'ihi, 'a ia ko e 'api 'e 9 na'e fakatou ma'u mai 'enau pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua foki.

Tēpīle 23: Founa hono ma'u 'o ha kekele pe 'api nofo'anga

Founa hono ma'u 'o ha 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	27
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha 'i he 'api 'oku mokisi.	9
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha pe 'i he 'api 'oku 'ikai mokisi	17
'Api nofo totongi	-
'Api nofo'anga ta'etotongi	1
Api nofo'anga ta'etotongi meiha pule ngaue	-

Fakataata 2: Pēseti 'o e founa hono ma'u 'o ha 'api.

Ko e tokolahi taha ko e ngaahi 'api nofo'anga' 'a ia ko e pēseti 'e 63, ko e 'api pe 'o e tokotaha he 'api pea 'oku 'ikai ke mokisi. Ko e tokosi'i taha' leva ko e pēseti 'e 4, na'a nau nofo 'i he ngaahi 'api nofo'anga ta'etotongi.

Tēpile 24: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.

Ngaahi naunau langa fale'	Faliki	'Ato	Holisi
Kātoa	27	27	27
Papa pe palaiuti	2	4	10
Kapa pe 'aluminiume	3	21	2
Piliki pe sima	22	2	15
Naunau langa fale tonga	-	-	-
Ngaahi naunau kehe	-	-	-

Ko e ngaahi naunau langa angamaheni taha na'e langa'aki 'a e ngaahi 'api pe fale nofo'anga' na'e kau ki ai 'a e piliki pe sima ki he faliki mo e holisi 'o e fale pea mo e kapa pe 'aluminiume ki he 'ato.

Tēpile 25: Ma'u'anga vai inu.

Vai Inu	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	27
Vai tupu	1
Vai sima	26
Vai sima pe tangike mei he kaunga'api pe fakakolo	-
Hina vai	-
Vai Haka	-
Ma'u'anga vai kehe	-

Ko e tokolahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' na'e fakafalala 'enau ma'u'anga vai inu' mei he vai sima (26), pea toki hoko hake ki ai 'a e vai tupu.

Tēpile 26: Fa'ahinga 'o e falemālōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.

Falemālōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Kātoa	27
Falemālōlō palangi	27
Falemālōlō lingi	-
Falemālōlō ponu	-
Falemalolo falasi pe lingi kiha feitu'u kehe	-
Falemālōlō makehe	-
Tu'u'anga 'o e falemālōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
'I loto 'i he fale nofo'anga	18
'I he loto 'api	9
Feitu'u kehe	-

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga' na'a nau ngaue'aki 'a e falemalolo palangi (27) 'a ia ko e lahi taha' 'oku tu'u pe 'i loto honau fale nofo'anga (18).

Tēpile 27: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.

Sitou	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Katoa	27
lo	24
lkai	3
Ma'u'anga ivi ki he feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	27
'Uhila	-
Kasa	25
Kasa fakaenatula	2
Kalasini	-
Ivi mei he la'a	-
Fefie, Pulu, Nge'esi niu tafu afi	-
ivi feime'atokoni makehe	-
Tu'u'anga 'o e feitu'u feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	27
Peito 'i he fale nofo'anga	22
'Ikai ha loki kai pe peito 'i he fale nofo'anga	4
Feime'atokoni 'i tu'a	1
Peito feime'atokoni 'i tu'a	-
Feitu'u makehe	-

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api' na'a nau ngaue'aki 'a e sitou (24) pea mo e kasa (25) ki he feime'atokoni. Ko e tokolahi taha' foki na'e tu'u pe 'a e peito 'i he fale nofo'anga (22). Ko e 'api nofo'anga pe 'e 2 na'a nau ngaue'aki 'a e kasa fakaenatula ki he feime'atokoni.

Tēpile 28: Kato ke moú'ui áki é he ápi ni he houa é 72.

Kato ke mo'ui 'aki e 'api ni he houa 72	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Katoa	27
lo	15
Ikai	12

Fakafuofua ki he pēseti 'e 56 'o e ngaahi 'api nofo'anga, pe ko e ngaahi 'api kotoa 'e 15 na'e 'osi maau 'enau kato ke mo'ui 'aki 'e he famili he houa 'e 72 pe ko e 'aho e 3 'o ka hoko ha fakatamaki.

Tēpile 29: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founga hono faka'auha 'o e veve'.

Founga hono faka'auha 'o e veve	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Katoa	27
Fetuku veve 'a e Pule'anga	27
Fetuku veve fakafo'ituitui	-
Tutu e veve	-
Fakapopo	-
Tanu e veve 'i he loto 'api / vao	-
Laku ki tahi pe vai	-
Tanaki veve 'a ha pisinisi fakataautaha	-

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku 'ave 'enau veve 'i he fetuku veve 'a e pule'anga (27).

Tēpile 30: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.

Koloa pe naunau he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.	Peseti 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	27	100
Telefoni to'oto'o	25	93
Misinifo	25	93
Sitou	24	89
Tangike vai pelesitiki	24	89
TV	19	70
Tipota 'uhila	18	67
Misini CD/DVD	18	67
'Aisi fakapoloka	16	59
Ka	13	48
Aisi fakamokomoko	11	41
Letio fakamaka	10	37
Sima vai	10	37
Misini tuitui	7	26
Veeni	6	22
Loli	5	19
Fakapaku 'uhila	4	15
Komipiuta	3	11
Tepileti	2	7
Pasikala	1	4
Misini fakaivia mei he la'a	1	4
Misini vaka ki loto	1	4
Popao	1	4

Ko e koloa 'e tolu 'na'e lahi taha hono ma'u 'e he ngaahi 'api nofo'anga' ko e telefoni to'oto'o (93%), misinifo (93%) mo e sitou (89%). Ko e koloa leva na'e tokosi'i taha hono ma'u' ko e popao, 'a ia ko e 'api pe 'e 1 na'e 'i ai 'enau popao.